ornamo

2016

TOIMINTAKERTOMUS

ORNAMON VUOSI 2016 LUKUINA

2 476 JÄSENTÄ → **207** UUTTA JÄSENTÄ

10 TYÖNTEKIJÄÄ

37 TAPAHTUMAA JA KOULUTUSTA

49 YHTEISTYÖ KUMPPANIA

JOISTA

8 KANSAINVÄLISTÄ YHTEISTYÖKUMPPANIA

652 PORTFOLIOTA FINNISHDESIGNERS.FI -HAKUPALVELUSSA

54 VERKKOKAUPPAA FINNISHDESIGNERS.FI -HAKUPALVELUSSA

219 198 SIVUN KATSELUKERTAA OSOITTEESSA ORNAMO.FI

ornamo

4 064 NÄYTTÖKERTAA SUOSITUIMMALLA TWIITTAUKSELLA

3 473 SEURAAJAA FACEBOOK-SIVULLA

1 020 UUTTA FB-SEURAAJAA VUODEN AIKANA

113 TAITEILIJAA OSALLISTUI ORNAMON TEOSMYYNTIIN

58 385 € TAITEILIJOIDEN TULOT TEOSMYYNNISTÄ

262 SUUNNITTELIJAA ORNAMON DESIGN JOULUMYYJÄISISSÄ

15 BLOGIPOSTAUSTA

176 OSALLISTUJAA ORNAMON LAKIMIEHEN LUENNOILLA JA KOULUTUKSISSA

§

320 YHTEYDENOTTOA ORNAMON LAKIMIEHELLE

108 ARTIKKELIA

4072 ALAN UUTISTA MEDIASSA JA SOMESSA
(lähde: Ornamon mediaseuranta/Meltwater)

12 414 REAGOINTIA DESIGN JOULUMYYJÄISTEN FACEBOOK-TAPAHTUMAAN

24 000 KÄVIJÄÄ ORNAMON DESIGN JOULUMYYJÄISISSÄ

14 427 TAVOITETTUA HENKILÖÄ SUOSITUIMMALLA NETTIARTIKKELILLA

TOIMINNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2016

Ornamon toiminnassa, jäsenpalveluissa, edunvalvonnassa ja alan kehittämisessä keskityttiin erityisesti muotoilijan ammattiin. Vuoden aikana kerättiin muotoilijan työstä ja ammatinharjoittamisesta paljon uutta tietoa, jota sovellettiin jäsenneuvonnassa ja Ornamon kannanotoissa. Toiminnassa keskeisimpiä uudistuksia oli juridisten palveluiden lisääminen. Jäsenten yhteydenotot oikeudellisissa kysymyksissä kasvoivat nelinkertaiseksi edellisvuoteen verrattuna. Kasvun takana on paitsi palvelutason kasvattaminen, myös jäsenten kasvanut valveutuneisuus ammatinharjoittamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Jäsenpalvelumme tasoa nosti myös Finnishdesigners.fi –portfolioalustan uudistaminen. Finnishdesigners.fi uudistettiin helppokäyttöiseksi hakupalveluksi, joka kokoaa muotoilupalvelujen, tuotemuotoilun ja taidekäsityön tekijät yhteiselle alustalle. Lisäksi palvelu kerää yhteen taiteilijoiden omat itsenäiset verkkokaupat ja isommat verkkokauppa-alustat. Palvelua hyödynnettiin Teosmyynnin ja Design Joulumyyjäisten markkinoinnissa.

Tärkeä uusia avaus vuonna 2016 oli myös Ornamon aluetoiminnan käynnistäminen. Tavoitteena on verkottua, tehdä yhteistyötä ja jakaa tietoa valtakunnallisesti aiempaa järjestelmällisemmin. Aluetoiminta vahvistaa Ornamon roolia Länsi-, Keski-, Itä- ja Pohjois-Suomessa. Toiminnan muotoina ovat alueille nimetyt yhteyshenkilöt sekä aluerahoitus, jota toimijat voivat hakea muotoilualan alueelliseen kehittämiseen.

Vuoden aikana tärkeitä teemojamme olivat työn murros sekä muotoilun ja taiteen edistäminen rakennetussa ympäristössä yhteistyössä rakennusalan kanssa. Syksyllä Ornamon asiantuntija ja jäsenet osallistuivat rakennus- ja infra-alan järjestöjen laatimaan Rakennetun omaisuuden tila ROTI2017 –asiantuntijatyöhön. Osaksi rakennetun omaisuuden tilan arviointia saatiin ensimmäistä kertaa mukaan luova suunnittelu ja taide.

Syksyllä pilotoimme yhteistyössä Sitran ja henkilöstöpalveluyritys Opteamin kanssa keinoja tukea jäsenten osaamisen hyödyntämistä uudenlaisissa työtehtävissä. Epätyypilliset työnteon tavat ovat pitkään olleet arkipäivää muotoilualan ammattilaisille, joiden työssä useat eri roolit ja työnteon muodot limittyvät toisiinsa. Muotoilijoiden pilottiryhmä kartoitti työelämävalmennuksissa näkökulmia tulevaisuuden työhön ja muotoilijan ammatti-identiteettiin. Sitra laatii hankkeesta selvityksen, jossa analysoidaan luovan työn markkinan eri toimijoiden kokemuksia ja uuden työllistämismallin vaikutuksia työn ja tekijöiden kohtaamiseen.

Ornamon talous on ollut viime vuosina vakaa. Keskeisimmistä tulonlähteistä valtionavustus säilyi edellisvuosien tasolla ja jäsenmaksutulot kasvoivat jäsenmäärän kasvun myötä. Ornamossa oli vuoden 2016 lopussa 2 476 jäsentä. Jäsenmäärä kasvoi vuoden aikana 63 jäsenellä. Ornamon muotoilualan ja muotoilija-ammatin kehittämishankkeet toteutettiin osittain ulkopuolisen hankerahan turvin.

Salla Heinänen
Toiminnanjohtaja

01

Tukea uralle, lainopillista neuvoa, viikoittaista tietoa

JÄSENPALVELUT

Lakineuvonta

Ornamon lakineuvonnan taso nousi vuonna 2016 merkittävästi, kun Ornamon palkkasi kesäkuussa kokoaikaisen lakimiehen. Lakimies palvelee Ornamon jäseniä tiistaisin ja torstaisin muun muassa aineettomiin oikeuksiin ja sopimuskysymyksiin liittyen. Lakimiehen kanssa voi myös vaihtaa ajatuksia ansaintalogiikasta ja liiketoiminnan kehittämisestä.

Ornamon jäsenet hyödynsivät lakineuvontaa aktiivisesti. Kesä-joulukuun aikana Ornamon lakimies neuvoi juridisissa kysymyksissä 320 kertaa. Lisenssisopimukset lukeutuivat yleisimpien kysymysten joukkoon.

Finnishdesigners.fi

Ornamon finnishdesigners.fi-portfolioalusta uudistui syksyllä 2016. Palvelu kokoaa muotoilupalvelujen, tuotemuotoilun ja taidekäsityön tekijät yhteiselle alustalle. Uudistuneessa palvelussa muotoilun eri alojen ammattilaisten löydettävyyttä helpotettiin, mikä vastaa monimuotoistuvan muotoilukentän tarpeisiin.

Uudessa hakupalvelussa on huomioitu sekä kuluttaja- että yritysasiakkaat. Sen kautta Helsingin kaupunki voi löytää kaupunkimuotoilijan yhtä hyvin kuin yrityskumppanin digitaalisen palvelun suunnitteluun. Suomalaisen taidekäsityön ja muotoilutuotteiden tai vaikkapa muodin etsijöille on Finnishdesignersissa omat osionsa.

Lisäksi palvelu kerää yhteen taiteilijoiden omat itsenäiset verkkokaupat ja isommat verkkokauppa-alustat. Se on omalta osaltaan kehittämässä suomalaisen muotoilun saatavuutta, johon myös kaupalliset toimijat vuoden aikana heräsivät.

Portfolio ja verkkokauppanäkyvyys Finnishdesigners.fi -palvelussa on jokaisen ornamolaisen jäsenetu. Palvelun markkinointi muotoilun, suunnittelupalvelujen ja taiteen ostajille aloitettiin loppuvuonna 2016 ja se jatkuu vuonna 2017.

Tukea työelämän tilanteisiin ja rahoituksen hakemiseen

Ornamon asiantuntijat antoivat vuoden aikana jäsenneuvontaa puhelimitse, sähköpostitse ja tapaamisissa. Neuvonnan aihepiireihin kuuluivat mm. palkkaukseen ja työelämän käytäntöihin liittyvät kysymykset sekä opastus apurahojen, residenssien ja rahoituksen hakemiseen.

Jäsenet olivat oikeutettuja hakemaan vain Ornamon jäsenille tarkoitettuja stipendejä ja residenssejä mm. New Yorkissa ja Beninissä. Ornamon jäsensivuilla ylläpidetiin apuraha-kilpailu- ja residenssikalentereita.

Koulutusta, verkostoja, tapahtumia ja etuja

Ornamon maksuttoman koulutukset, seminaarit ja verkostoitumistapahtumat keräsivät vuoden aikana mukavasti väkeä. Jäseniltä saadun palautteen pohjalta vapaamuotoisiin verkostoitumistapahtumiin tullaan vuoden 2017 aikana kiinnittämään lisää huomiota.

Osallistuminen Ornamon vuotuisiin myyntitapahtumiin, Teosmyyntiin ja Design Jouluun, on jäsenille tärkeää. Vuonna 2016 yhteensä 113 ornamolaista myi tuotteitaan Teosmyynnissä ja 262 Design Joulumyyjäisissä.

Ornamon Jäsenkortilla jäsenet saavat alennuksia liikkeistä ja lehtitilauksista. Lisäksi käytössä ovat jäsenedut.fi:n tarjoamat edut. Kaikki edut on koottu Ornamon jäsensivuille.

Viestintää viikoittain

Joka torstainen viikkotiedote lukeutuu Ornamon suosituimpiin jäsenetuihin. Viikoittainen katsaus pitää jäsenet kartalla tuoreimmista muotoilualan uutisista ja ajankohtaisista hauista sekä avoimista työpaikoista. Avoimia työpaikkoja ilmoitettiin vuoden aikana viikkotiedotteessa ilahduttavan paljon.

Ornamon lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa ja se postitetaan jäsenille.

Palvelua verkossa

Ornamon jäsensivut uudistuivat vuosien 2015-2016 aikana. Sivuille on koottu jäsenten käyttöön valmiita sopimuspohjamalleja ja oppaita sekä tietopaketit aineettomista oikeuksista, muotoiluhankintoihin osallistumisesta, yrittäjyydestä, työelämän kysymyksistä ja taiteilijan ammattiin liittyvistä erityiskysymyksistä.

Aluetoimintaa

Muotoilijoiden valtakunnallisena asiantuntijajärjestönä Ornamon tehtävänä on tukea ja palvella jäseniä asuinalueesta riippumatta. Syksyllä 2016 käynnistynyt aluetoiminta vahvistaa Ornamon roolia Länsi-, Keski-, Itä- ja Pohjois-Suomessa. Toiminnan muotoina ovat alueille nimetyt yhteyshenkilöt sekä aluerahoitus, jota toimijat voivat hakea muotoilualan alueelliseen kehittämiseen. Vuosittain myönnettävä summa on yhteensä 10 000 euroa. Rahoituksen jakamisesta päättää Ornamon hallitus. Rahoitettavat hankkeet voivat olla esim. koulutusta, kilpailu-, tuote- tai kehitystyötä tai näyttelytoimintaa.

Ornamon lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa.

Viikkis kiinnostaa!

KIRJEEN TILAA
2 288
ORNAMON JÄSENTÄ.

SEN AVAA VIIKOITTAIN
60 %
KIRJEEN TILAAJISTA.

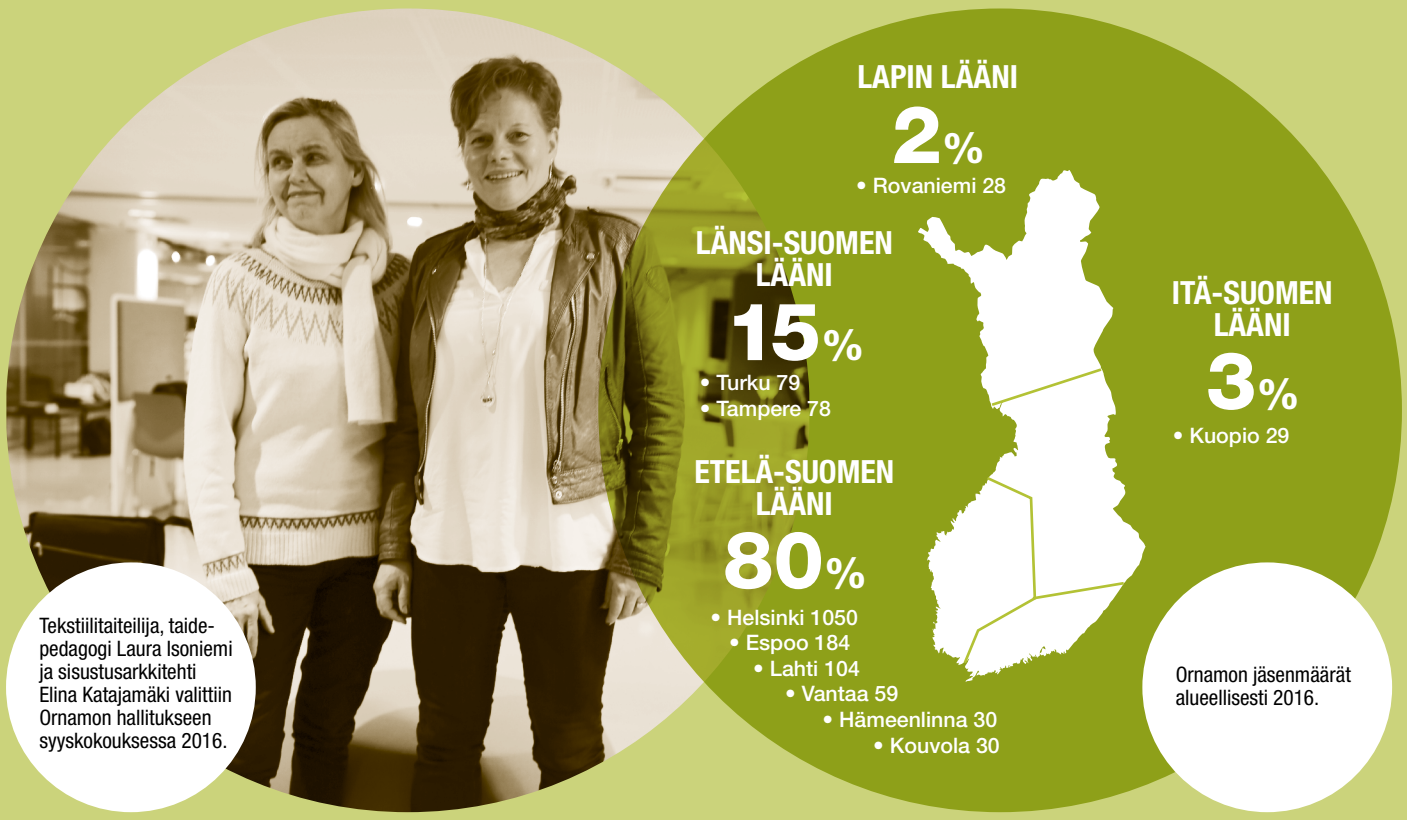

Kuva: Saara Argillander

Tekstiilitaiteilija, taidepedagogi Laura Isoniemi ja sisustusarkkitehti Elina Katajamäki valittiin Ornamon hallitukseen syyskokouksessa 2016.

Ornamon jäsenmäärät alueellisesti 2016.

Vuonna 2016 aluerahaa myönnettiin muotoilun vaikuttavuutta edistävään julkaisutoimintaan turkulaiselle Uuden muotoilun yhdistykselle.
Alueille valittiin seuraavat yhteyshenkilöt:

- Länsi-Suomi: Maiju Kinnunen (s-posti lansisuomi@ornamo.fi)
- Itä-Suomi: Laura Pakarinen (s-posti itasuomi@ornamo.fi)
- Keski-Suomi: Vesa Varrela (s-posti keskisuomi@ornamo.fi)
- Pohjois-Suomi: Inka Kangasniemi (s-posti pohjoissuomi@ornamo.fi)

Vaikuttamistyötä

Ornamon hallituksen, jaostojen ja intressiryhmien jäsenet pääsevät vaikuttamaan muotoilualan kehitykseen. He voivat myös ehdottaa tärkeäksi kokemiaan edunvalvonnan teemoja Ornamon toimiston työagendalle. Vuonna 2016 Ornamon hallitukseen oli ehdolla kuusi muotoilun ja taiteen ammattilaista, joista kaksi valittiin yhteisiä asioita ajamaan: tekstiilitaiteilija, taidepedagogi **Laura Isoniemi** ja sisustusarkkitehti **Elina Katajamäki**.

Ornamon intressiryhmistä Teolliset muotoilijat TKO aktivoitui vuoden aikana valmistautuen toimintansa 50-vuotisjuhlavuoteen. Jäsenjärjestöistä Tekstiilitaiteilijat TEXO ja Taitelijat O vietti juhlavuosiaan näyttelyiden merkeissä.

Hallitustyön avaaminen jäsenistölle sekä Ornamon lautakuntien ja intressiryhmien toiminnan aktivoiminen on tärkeä kehitysalue vuonna 2017. Lisää vaikuttajia mahtuu mukaan!

02

Ornamon vuosittaisessa Teosmyynnissä taiteen ostaminen on tehty helpoksi. Take away -myyntinäyttelystä teoksen saa heti mukaansa.

Oppia, ideoita, kohtaamisia, verkostoja

TAPAHTUMAT JA KOULUTUKSET

HELMIKUU

Ornamon jäsenmatka Tukholman huonekalumessuille

Viimeisimmät uutuudet, inspiroivat näyttelyt ja hyvää seuraa. Mukana 19 ornamolaista.

MAALISKUU

Ornamon Teosmyynti

Näyttelystä myytiin teoksia lähes 90 000 euron arvosta, enemmän kuin koskaan ennen.

Katso tunnelmia teosmyyntinäyttelystä
www.youtube.com/watch?v=WT7O1CrWDpY

Ornamo-aamiainen: Sisustusarkkitehti – hinnoittele palvelusi kannattavammin

Kouluttajina mentori ja yritysten sparraaja **Sari Lönnqvist.**

• • • • •

Ornamon kevätkokous

HUHTIKUU

Ornamo-palkinnon jako ja Muotoilupäivän seminaari

Ornamo-palkinnon sai automuotoilija, maailman tehokkaimmaksi sähköautoksi tituleeratun Toroidion-konseptiauton luoja **Pasi Pennanen**. Palkinto jaettiin Ornamon järjestämässä Muotoilupäivässä Helsingin Musiikkitalossa. Muotoilupäivän seminaarissa pureuduttiin kiertotalouteen.

Vuoden 2016 Ornamo-palkintoehdokkaita yhdistää näkemyksellinen ote kestävien muotoiluratkaisujen luomiseksi uudistuvilla tekstiili- ja autoteollisuuden aloilla. Automuotoilija Pasi Pennasen lisäksi ehdokkaina olivat tekstiiliyritys **Saana ja Olli** sekä tekstiilisuunnittelija **Pirjo Kääriäinen**.

• • • • •

Ornamo-aamiainen: Kaupunki tilaajana ja yhteistyökumppanina

Asiantuntijavieraina aamiaisella olivat eritysasiamies **Anu Mänttäri** ja Kansainvälisen designsäätiön Toimiva kaupunki -hanketta luotsannut **Tiina-Kaisa Laakso-Liukkonen**.

• • • • •

Itäsuomalaisten ornamolaisten tapaaminen Kuopiossa

Ornamon aluetyö käynnistyi Kuopiossa! Itä-Suomen yhteyshenkilöksi **Laura Pakarinen**.

IPR:stä kasvua muotoilubisnekseen -seminaari

Ornamon uuden teema-alueen kick-off: *Aineetonta arvoa muotoilusta.* Kansainvälisenä pääpuhujana Kiinan markkinoihin erikoistunut IPR-asiantuntija **Tom Carver**. Seminaarin luotsasi Ornamon asiantuntija **Asta Boman-Björkell**.

Katso video: Muotoilija, tiedätkö tarpeeksi aineettoman arvon suojaamisesta?

www.youtube.com/watch?v=vhrVcKyNfnA

TOUKOKUU

Ornamo-aamiainen: Hankintakokemuksia

Asiantuntijavieraana Client Service Director **Laura Franck** palvelumuotoilutoimisto Hellonista.

• • • • •

Jäsenkoulutusta Helsingissä: Sosiaalisen median taitoja yrittäjille

Kouluttajina mentori ja yritysten sparraaja **Sari Lönnqvist.**

• • • • •

OHO Opitaan yhdessä! Monikulttuurisen työpajatoiminnan koulutuspäivä kuva- ja sanataiteen tekijöille

Mukana OHO-työpajaohjaajia sekä asiantuntijavieraat Helsingin aikuisopistosta, Helsingin yliopistolta, ja varhaiskasvatusvirastosta. Taiteilijat O ry ja Ornamo yhteistyössä.

KESÄKUU

Vaikuttavaa vuoropuhelua muotoiluhankintoihin – seminaari ja hankintaoppaan julkaisu

Ornamon uunituore opas *Vaikuttavaa vuoropuhelua! Opas tulokselliseen muotoiluhankintaan* sai innostuneen vastaanoton Helsingin kaupungin juhlasalissa, jonne vaikuttava joukko muotoilun tilaajia ja tekijöitä jakamaan kokemuksiaan julkisista hankinnoista.

Paikalla olivat mm. Uudenmaan maakuntahallituksen puheenjohtaja **Outi Mäkelä** sekä joukko palvelumuotoilijoita sekä muotoilupalveluiden ostajia Uudenmaan kunnista. Somekeskustelu kävi kuumana!

• • • • •

Jäsenkoulutusta Turussa: Palvelumuotoilu-workshop yrittäjille

Kaksipäiväinen workshop, vetäjänä palvelumuotoilija **Maiju Kinnunen.**

Tupa täynnä! Palvelumuotoilu kiinnostaa!

SYYSKUU

Helsinki Design Week Poimintoja Ornamon ohjelmasta

Better Cities Together – City Design Meeting Point

Helsingin kaupungin tuore muotoilujohtaja **Anne Stenros** ja joukko kansainvälisiä puhujia vetivät hienon yleisömäärän Helsingin kaupungintalolle. Ajatuksiaan kaupunkien kehittämisestä jakoivat mm. **Runa Sabroe,** Design Centre, ja **Mel Woods**, Reader, Duncan of Jordanstone College of Art and Design (DJCAD). Helsingin kaupungin, Ornamon, Grafian, ATL:n, SAFA:n ja Aalto-yliopiston yhteistyötä.

Kaupunkien suunnittelua ruotivassa paneelikeskustelussa oli mukana mm. Ornamon toiminnanjohtaja **Salla Heinänen**.

Vuoden 2016 Ornamo-säätiön stipendien jako Habitare-messujen lavalla

• • • • •

Muotoiluprosessi uuden opetussuunnitelman työkaluna – seminaari opettajille ja rehtoreille

• • • • •

Koulujen muotoilupolku julki! Yhteistyössä Helsingin kaupunki, Ornamo, hundrED ja Helsinki Design Week.

• • • • •

Lasten viikonloppu – Ornamon ja Designmuseon Skidiakatemia -työpajat

- **Työpaja rohkeudesta - muotoilija Laura Euro**
- **Työpaja ystävyydestä - muotoilija Silvia Di Iorio**

LOKAKUU

Ornamo-aamiainen Turussa: Muotoilija – hinnoittele palvelusi kannattavammin

Kouluttajina mentori ja yritysten sparraaja **Sari Lönnqvist** ja Ornamon projektipäällikkö **Petra Ilonen.**

Hinnoittelu kiinnostaa! 50 osallistujaa.

MARRASKUU

Ornamon Länsi-Suomen aluetoiminnan starttitilaisuus Turussa

Ornamon aluetoiminta käyntiin Turussa. Länsi-Suomen yhteyshenkilöksi palvelumuotoilija **Maiju Kinnunen.**

• • • • •

Jäsenkoulutus Kuopiossa: Palvelumuotoilu käytännössä – työkaluja ja näkökulmia oman työskentelyn tueksi

Kouluttajana palvelumuotoilija **Maiju Kinnunen.**

• • • • •

Co-design – Yhteissuunnitteluprosessi -workshop

Vetäjänä Ornamon lakimies **Iiris Adenius.**

• • • • •

Jäsenkoulutusta Helsingissä: Lumipalloefekti – sosiaalisen median koulutus Design Joulun osallistujille

Kouluttajina mentori ja yritysten sparraaja **Sari Lönnqvist** ja Ornamon viestintäpäällikkö **Johanna Lassy-Mäntyvaara.**

• • • • •

Turkey Design Opportunities Day

Turkkilaisyritysten ja suomalaismuotoilijoiden verkostoitumispäivä. Järjestäjinä Team Finland Turkey/**Arto Mankinen** ja Ornamo.

• • • • •

Ornamon syyskokous

Ornamon hallitus sai tuoretta näkemystä. Uusiksi jäseniksi äänestettiin tekstiiliitaiteilija, taidepedagogi **Laura Isoniemi** ja sisustusarkkitehti **Elina Katajamäki**.

JOULUKUU

Muotoilija on bisneksen paras kaveri – Ornamo ja Opteam Slushissa

Miten yritys voi muotoilun avulla luoda vahvoja tuotteita, palveluita ja brändiä, joilla erottua kilpailijoistaan?

Kokemuksia ja ajatuksia jakoivat Finlaysonin toimitusjohtaja **Jukka Kurttila**, Alkon konseptipäällikkö **Lilli Pyykkö**, Frameryn perustaja **Samu Hällfors**, Designforum Finlandin toimitusjohtaja **Petteri Kolinen** ja Ornamon toiminnanjohtaja **Salla Heinänen**.

Lisäksi uuden työn valmennusohjelmaan osallistuneet muotoilijat esittelivät osaamistaan.

Katso video: Muotoilija on bisneksen paras kaveri. Tunnelmia Slushista.

www.youtube.com/watch?v=9zlrK2bCAes

Ornamon Design Joulumyyjäiset

Design Joulu keräsi Helsingin Kaapelitehtaalle yli 260 myyjää. Kävijöitä myyjäisissä oli noin 24 000. Ornamon Designjoulumyyjäiset järjestettiin ensimmäistä kertaa myös Lahdessa.

Katso video: Millä Suomidesign menestyy? Tunnelmia Design Joulusta.

www.youtube.com/watch?v=RCpaQpRluA0

• • • • •

Koulutus: Aineettomien oikeuksien hallinnointi ja toimiminen oikeudenloukkaustilanteissa

Kouluttajana Ornamon lakimies **Iiris Adenius**

• • • • •

Ornamon, Grafian ja Kuvaston pikkujoulut Teurastamon Kellohallissa Helsingissä

KOULUTUS-VIERAILUT

Muotoilija ammatissa

Luennot yrittäjyyskurssilla Lahden ammattikorkeakoulussa sekä Uusi työ -valmennusohjelmassa.

• • • • •

IPR-strategia ja aineettomien oikeuksien hyödyntäminen

Luento IPR ja globaalit markkinat -kurssilla Turun ammattikorkeakoulussa.

• • • • •

Aineettomat oikeudet ja osaamisen hinnoittelu

Luento Aalto-yliopiston muotoiluopiskelijoille.

• • • • •

IPR-strategia ja aineettomien oikeuksien hyödyntäminen

Luento Hämeen ammattikorkeakoulussa. Kouluttajana yllä mainituissa Ornamon lakimies **Iiris Adenius**.

03

Poimintoja näkyvyydestä: kannanottoja, puheenvuoroja, blogeja, mediaviestintää ja sometusta

ORNAMON ASIANTUNTIJAT ÄÄNESSÄ

PUHEENVUOROT

Muotoilun yhteiskunnallinen vaikuttavuus

SITOn elävä kaupunki -tapahtuma Helsinki Design Week
– Toiminnanjohtaja Salla Heinänen

Miten taiteen toimintaympäristö muuttuu, ja mikä on taiteilijan rooli muutoksessa?

Kulttuuripolitiikan tutkimuksen edistämissäätiön (CUPORE) ja Taiteen edistämiskeskuksen (Taike) toteuttama Taiteen ja kulttuurin barometri taiteilijoiden työskentelyedellytysten muutoksista. Haastatteluun ja verkkokyselyyn osallistuminen.
– Taideasiantuntija Anna Rikkinen

Lausunto, kulttuuripoliittinen strategia 2020

– Lakimies Iiris Adenius, muotoilun asiantuntija Asta Boman-Björkell, taideasiantuntija Anna Rikkinen.

Workshop: Matkailun ja kulttuurin syke – ravisteltuja olettamuksia ja avarrettuja näkökulmia

Laurean lähiruokahanke, Haaga-Helian Hungry for Finland
– Projektipäällikkö Petra Ilonen

IPR:stä tukea muotoilubisnekseen

Puheenvuoro Habitare messuilla ammattilaisosastolla muotoilualan ammattilaisille
– Lakimies Iiris Adenius

Muotoiluala lukuina, Oulu Design Days

Miten muotoilija voi parantaa yrityksensä kannattavuutta sopimusten avulla?
– Lakimies Iiris Adenius

BLOGIT JA VIERASKYNÄT

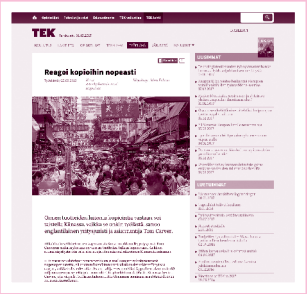

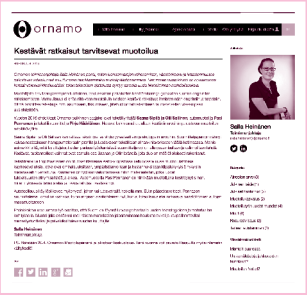

”Julkinen taide kiinnostaa muotoilijoita”

On tärkeää, että soveltavan taiteen tekijöille löytyy työmahdollisuuksia, ja että ihmiset saavat kokea elämyksiä ympäristössään.
– Toiminnanjohtaja Salla Heinänen ja läänintaiteilija Outi Turpeinen, Helsingin Sanomat

Lue koko juttu verkkosivuilta

www.hs.fi/mielipide/art-2000002896773.html

”Muotoillaan hankinnat käyttäjälähtöisemmiksi!”

Muotoilun menetelmiä voidaan käyttää apuna varmistettaessa, että hankinnat vastaavat käyttäjien todellisia tarpeita.
– Muotoilun asiantuntija Asta Boman-Björkell, hankinnat.fi

Lue koko juttu verkkosivuilta

www.hankinnat.fi/fi/kolumni/muotoillaan-hankinnat-kayttajalahtoisemmiksi

”Kasvun varaa”

Uusia aluevaltauksia tekevä digitalisaatio sekä käynnissä olevat isot palvelu-uudistukset huutavat käyttäjän näkökulmaa.
– Toiminnanjohtaja Salla Heinänen, blogi.opteam.fi

Lue koko juttu verkkosivuilta

blogi.opteam.fi/yrityksille/muotoilu-kasvun-varaa

”IPR-strategia tuo kilpailuetua”

IPR-strategialla tarkoitetaan yrityksen aineettomien oikeuksien hyödyntämistä tavalla, joka luo yritykselle kilpailuetua kannattavalla tavalla suhteessa kilpailijoihin.
– Lakimies Iiris Adenius, lehti.tek.fi

Lue koko juttu verkkosivuilta

lehti.tek.fi/tyoelama/reagoi-kopioihin-nopeasti

”Kestävät ratkaisut tarvitsevat muotoilua”

Resurssien viisas käyttö on nousemassa kansainväliseksi kilpailuvaltiksi: toisin tekemisen ajattelusta syntyy samalla uusia liiketoiminnan mahdollisuuksia.
– Toiminnanjohtaja Salla Heinänen, ornamo.fi

Lue koko juttu verkkosivuilta

www.ornamo.fi/fi/blogi/kestavat-ratkaisut-tarvitsevat-muotoilua

MEDIA JA SOME

Median kiinnostus suomalaista muotoilua kohtaan jatkui korkeana vuonna 2016. Huomiota sai mm. palvelumuotoilun hyvä kasvu, suomalaisten vaatesuunnittelijoiden menestyminen maailmalla ja julkinen taide.

Ornamon tapahtumista suurimman huomion saivat Ornamo-palkinnon voittaja, automuotoilija **Pasi Pennanen**. Hänen voitosta julkaistiin 36 juttua kotimaisessa ja kansainvälisessä mediassa. Huomiota valtakunnallisessa mediassa saivat myös mm. Ornamon suhdannekatsaus, sekä työmme taiteen saatavuuden kehittämisen ja uuden työn parissa.

Sosiaalisessa mediassa Ornamon visuaalinen näkyvyys kohentui Instagram-tilin aktivoitumisen myötä. Vuoden some-ennätys saavutettiin loppuvuonna, jolloin Design Joulumyyjäisiin osallistuvia Ornamon jäseniä innostettiin ja koulutettiin somen hyödyntämiseen.

Käynnistyi lumipalloefekti, jonka ansiosta Design Joulu -tapahtuma Facebookissa keräsi ennätykselliset yli 12 000 reagointia.

Ornamon asiantuntijat perustivat Twitteriin omia tilejään ja osallistuivat aktiivisesti alan keskusteluun. Työ jatkuu vuonna 2017, jolloin järjestetään somekoulutusta Ornamon hallitukselle, jäsenille ja toimiston väelle.

04

Tutkittua tietoa, tilastoja, tarinoita

JULKAISUT JA TUTKIMUSTOIMINTA

Ornamon tutkimustoiminta jatkoi vuonna 2016 alan kehittämisen kivijalkana. Keväällä julkaistu Ornamon työmarkkinatutkimus ja syksyllä julkaistu suhdannekatsaus kartoittivat suomalaisen muotoilualan tilaa ja trendejä. Tutkimustietoa jaettiin kotimaisten toimijoiden lisäksi myös kansainvälisesti, mm. Bedan (The Bureau of Euroopean Design Associations) kanssa. Tutkimukset toteutti tutkija **Pekka Lith** yhteistyössä Ornamon kanssa. Kesäkuussa julkaistu *Vaikuttavaa vuoropuhelua! Opas tulokselliseen muotoiluhankintaan* puolestaan kokosi yhteen tietoa julkisten hankintojen kehittämisestä muotoilun keinoin.

Työmarkkinatutkimus

Vuonna 2016 julkaistussa työmarkkinatutkimuksessa käsiteltiin Ornamon jäsenkunnan profiilia ja työmarkkina-asemaa, muotoilualan palkansaajien ansiotasoa ja työelämän laatukysymyksiä. Tutkimuksen vastasi 409 henkilöä.

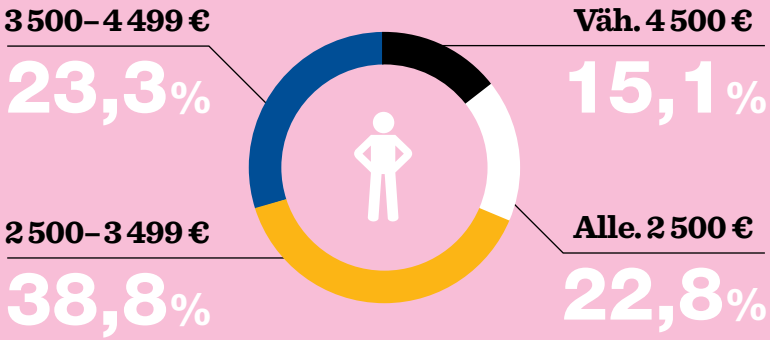

Ornamon kyselyyn vastanneet palkansaajat keskimääräisten keskiansioiden mukaan tuloluokittain marraskuussa 2015, prosenttia vastanneista.

Lähde: Ornamon työmarkkinakysely, © Ornamo Ry

Tuloksia pähkinänkuoressa

- Muotoilijat pitävät työstään. Lähes 80 prosenttia on valmis jatkamaan ammatissa vähintään 65-vuotiaaksi saakka. Työn pirstaloituminen ei heikennä kokemusta työn merkityksellisyydestä. Muotoilijat nauttivat uuden työn edellä kävijöinä monipuolisista haasteista, vapaudesta ja itsensä haastamisesta.
- Kielteisimmät näkemykset työstä liittyivät kiireeseen. Yli 70 prosenttia tunnisti työssään kiireestä johtuvaa painetta. Myös uran tukemisessa on kehitettävää: vain 30 prosenttia palkansaajista piti urakehitysmahdollisuuksiaan hyvinä.
- Muotoilualan palkansaajien ansiotaso on muita suunnittelualoja alhaisemmalla tasolla. Omaan palkkatasoonsa oli täysin tyytyväisiä 40 prosenttia palkansaajista. Kyselyyn vastanneiden palkansaajien mediaanipalkka on 3 150 euroa. Palkkakehitys näyttää hidastuneen vuoden 2013 jälkeen.

Muotoilualan suhdannekatsaus

Kesäkuussa toteutetun Ornamon suhdannekatsauksen mukaan muotoiluyritysten liikevaihdon kasvu on kiihtynyt ja kannattavuus kohonnut viime vuodesta. Alan vienti ei kuitenkaan vedä eikä yritysten kasvu riitä kääntämään alan kokonaisliikevaihtoa nousuun. Kyselyyn vastasi määräaikaan mennessä noin 130 yritystä.

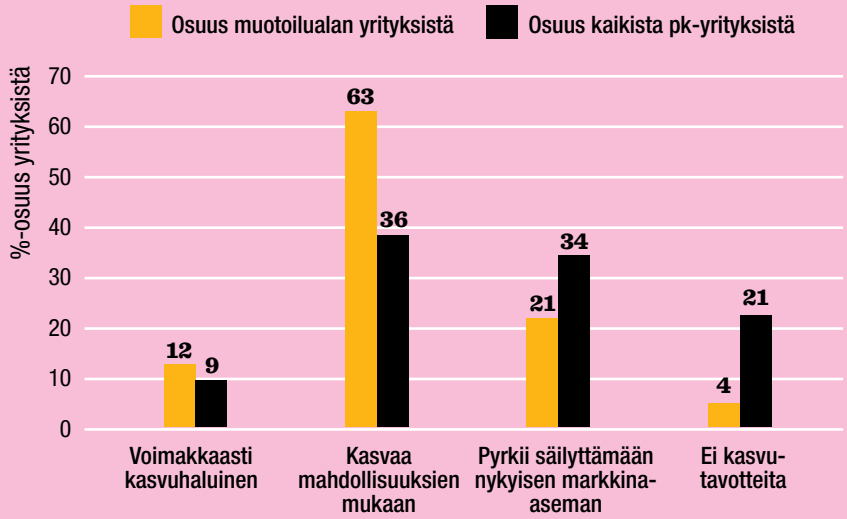

Muotoilualan yritysten ja Suomen koko pk-yritysken-tän kasvuhakuisuus 2016.

Lähde: Pk-yritysbarometri kevät 2016 ja Ornamon suhdannekyselyt © 2016

Tuloksia pähkinänkuoressa

- Muotoilupalveluja tarjoavilla yrityksillä on kovat kasvutavoitteet. 70 prosenttia kyselyihin vastanneista yrityksistä uskoo liikevaihdon lisääntyvän seuraavan vuoden aikana.
- Noin kahdeksalle prosentille yrityksistä kansainvälinen toiminta on vakiintunutta ja tasaisesti kehittyvää, minkä lisäksi noin 16 prosenttia panostaa määrätietoisesti kansainväliseen toimintaan. Toistaiseksi vain viidenneksellä yrityksistä ulkomaisen toiminnan osuus liikevaihdosta ylittää kymmenen prosenttia. Ainoastaan muutamilla se on enemmän kuin 50 prosenttia.
- Yli puolet yrityksistä ilmoitti kasvattaneensa liikevaihtoaan viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. 23 prosenttia yrityksistä ilmoitti liikevaihtonsa pienentyneen tänä vuonna, kun vuosi sitten laskusuunnasta kertoi 38 prosenttia yrityksistä.

Muotoilun hankintaopas

Muotoiluhankinnat ovat usein osa muiden alojen hankintoja, ja muotoiluhankintakäytäntöjä voi siksi olla vaikea hahmottaa. Käytännöt ovat osin vielä muotoutumatta ja alalle onkin kaivattu ohjeistuksia jo pitkään.

Ornamo tarttui haasteeseen keräämällä yksiin kansiin ohjeita ja käytännön esimerkkejä sekä muotoilun tilaajien että muotoilijoiden näkökulmasta. *Vaikuttavaa vuoropuhelua! Opas tulokselliseen muotoiluhankintaan* on Suomen ensimmäinen julkiselle sektorille suunnattu muotoilun hankintaopas. Se huipentaa Ornamon ja Uudenmaan liiton tekemän pitkäjänteisen työn julkisten hankintojen kehittämiseksi muotoilun keinoin.

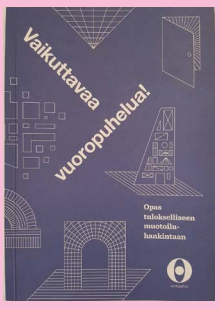

05

Rakentamisen yhteydessä toteutettu taide on saanut selkeää nostetta, kun julkiset taidekohteet on nostettu keskusteluun Prosentti taiteelle-hankkeen myötä.

Vaikuttavuutta, edunvalvontaa, koulutusta, työllisyyden edistämistä

ORNAMON HANKKEET

Prosentti taiteelle -hanke

Ornamo edistää taiteen prosenttiperiaatetta yhdessä Suomen Arkkitehtiliitto SAFAn, Suomen Taiteilijaseuran, Ympäristötaiteen säätiön ja Taiteen edistämiskeskuksen kanssa. Prosenttiperiaatteen edistämistyötä tukee opetus- ja kulttuuriministeriö. Prosenttiperiaatteella tarkoitetaan periaatteellista päätöstä käyttää osa rakennushankkeen määrärahasta taiteeseen. Vuonna 2016 jatkettiin Prosenttiperiaatteen edistämistä keskittyen erityisesti yhteistyön rakennusalan kanssa. Lisäksi käynnistettiin yhteistyö Hanasaaren Mera Konst -hankkeen kanssa.

Rakennetun omaisuuden tila ROTI 2017

Rakennetun omaisuuden tilan ja kehityksen arviointia varten kehitetty järjestelmä ROTI ottaa taiteen ja muotoilun osaksi rakennettua ympäristöä koskevaa keskustelua. Ornamo vaikutti vuoden 2016 aikana yhdessä muiden alan toimijoiden kanssa vuoden 2017 ROTIn sisältöön, johon nousee ensimmäistä kertaa omaksi paneelikseen arkkitehtuuri, suunnittelu ja taide.

Syksyn 2016 aikana Ornamo osallistui Rakennusinsinöörien Liiton toteuttamaan ROTI 2017 Arkkitehtuuri, suunnittelu ja taide -paneeliin. Suunnittelualan asiantuntijoiden mukanaolo ROTIssa edistää taiteen käyttöä rakennushankkeissa sekä julkisella että yksityisellä sektorilla.

Vuonna 2016 Ornamon taideasiantuntija työskenteli myös hankkien rahoitusta vuosina 2017-2018 toteutettavaan hankkeeseen, jossa Ornamo ja Oulun yliopiston Arkkiteh-

Ornamon saavutuksia ja tavoitteita prosenttitaide- ja ROTI-hankkeissa

- Asuinympäristön laadun kehittäminen hyvän muotoilun ja taiteen avulla
- Taiteen tuominen ihmisten arkeen
- Taiteilijoiden työnkuvan laajeneminen, yhteistyön ja työpaikkojen luominen alalle.

tuurin laitos selvittävät taiteen talousvaikutuksia rakennetussa ympäristössä. Tavoitteena on synnyttää mittareita, joilla hankalasti tavoitettavaa laadullista rakennetun ympäristön muutosta voidaan jäljittää ja ohjata.

Enter and Encounter – Kutsu huomiseen 24.3. – 22.10.2017 Designmuseossa

Designmuseo ja Teollisuustaiteen Liitto Ornamo järjestävät katsauksen suomalaisen muotoilun statukseen vuonna 2017. Laaja näyttely *Enter and Encounter – Kutsu huomiseen* esittelee muotoilua designpääkaupunkivuoden 2012 jälkeiseltä ajalta. Näyttely kutsuu kohtaamaan muotoilussa ja yhteiskunnassa esiintyviä muutoksia ennakkoluulottomasti ja positiivisessa hengessä ja kysyy: Miten muotoilu haastaa nykyhetken ja muokkaa tulevaisuutta? Näyttely on osa Designmuseon ja Ornamon Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan ohjelmaa ja se on Designmuseon kesäkauden päänäyttely vuonna 2017.

Näyttelyhankkeen suunnittelu aloitettiin huhtikuussa 2016, jolloin hankkeen projektipäällikkönä Ornamossa aloitti **Kaisa Logren**. Näyttelyn koostaminen käynnistyi kesäkuussa kaikille avoimen 2016 avoimen ideahaun julkistamisella. Ideahaun kautta saapui yli 90 ehdotusta.

Hanketta varten koottiin kuuden hengen asiantuntijatyöryhmä, josta muodostettiin näyttelyn kuraattoritiimi. Kuraattoritiimi teki näyttelyn teosvalinnat kaikille avoimen ideahaun sekä oman taustatyönsä perusteella.

Juhlanäyttelyn kuraattoriryhmään kuuluivat Helsingissä ja Meksikossa työskentelevä, globaaleista designprosesseista väitellyt taiteen tohtori **Paula Bello**, valokuvaaja, kuraattori ja galleria Lokalin johtaja **Katja Hagelstam**, palvelumuotoilutoimisto Hellonin johtava palvelumuotoilija **Juha Kronqvist**, Belgiassa asuva ja työskentelevä strateginen muotoilija ja kirjoittaja **Heini Lehtinen**, strategisen designtoimisto Wevolven strategia- ja designjohtaja **Ville Tikka** sekä sisustusarkkitehti, muotoilija, tila- ja tuotemuotoilutoimisto Pure Designin perustaja **Esa Vesmanen**.

Vaikuttavaa vuoropuhelua muotoiluhankintoihin

Julkisten muotoiluhankintojen tutkimus- ja kehittämishanke Vaikuttavaa vuoropuhelua muotoiluhankintoihin tarttui julkisella sektorilla havaittuun haasteeseen: kysyntää ja tarvetta muotoilulle on, mutta toimivimmat hankintakäytännöt ovat vielä muotoutumatta.

Vuosina 2015-2016 hankkeessa kerättiin tietoa muotoiluhankinnoista kysely- ja haastattelututkimuksella ja julkisten hankintojen ilmoituskanavan (HILMAn) muotoilua koskevien hankintojen analyysilla. Kevätkaudella 2016 järjestettiin koulutuksia ja seminaareja, joissa perehdytettiin sekä tilaajia että muotoilupalveluiden tarjoajia hankintakäytäntöihin.

Muotoiluhankintojen opas *Vaikuttavaa vuoropuhelua! Opas tulokselliseen muotoiluhankintaan* julkaistiin kesäkuussa. Se on saatavilla sekä painettuna että sähköisenä versiona.

Hanke toteutettiin Uudenmaan liiton maakunnan kehittämisrahalla.

Muotoilutyön uudet muodot

Epätyypilliset työnteon tavat ovat jo pitkään olleet arkipäivää muotoilualan ammattilaisille, joiden työssä useat eri roolit ja työnteon muodot limittyvät toisiinsa. Ornamo lähti vuonna 2016 rohkeasti pioneeriksi hankkeeseen, jossa muotoilijoiden pilottiryhmä osallistui työelämävalmennuksiin ja kartoitti näkökulmia tulevaisuuden työhön.

Ornamo, henkilöstöpalveluyritys Opteam sekä uutis- ja sisällöntuotantoyhtiö Media-

hub Helsinki toimivat hankkeessa yhteistyössä kokeillakseen uudenlaista työllistymisen mallia luovalle alalle. Osan valmennuksista toteutti yhteistyössä Ornamon kanssa henkilöstöpalveluyritys Opteam. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra on mukana projektissa tutkimassa uutta työllistymismallia ja kehittämässä menetelmiä, joita voidaan hyödyntää myös muilla aloilla.

Pilottiryhmään valittiin 15 Ornamon jäsentä, joille tarjottiin uuden työelämän ryhmävalmennuskokonaisuus. Kuuden valmennuksen tavoitteena oli tukea joustavan ammatti-identiteetin omaksumista vertaistyöskentelyn, itsereflektion, tiedostavan läsnäolon ja yhteissuunnittelun keinoin. Pilottiryhmältä kerättiin palautetta koko valmennuskauden ajan. Hankkeen tulokset julkaistaan keväällä 2017.

Uuden työn -valmennusohjelmaan valitut muotoilijat pohtivat syksyn aikana mm. ammatti-identiteettiään sekä oman osaamisensa sanoittamista.

Muotoilukasvatus kouluihin – Muotoilun Skidiakatemia

Ornamon ja Designmuseon yhteinen kehittämishanke *Muotoilukasvatus kouluihin 2015–2017* edistää muotoilukasvatuksen toteutumista kouluissa.

Muotoilun Skidiakatemia -iltapäiväkerhot jatkuivat Helsingissä vuonna 2016 jo kuudetta vuotta. 3.-6. –luokkalaisille toteutettu kerhotoiminta tarjoaa alustan kehityshankkeelle. Helsingin kulttuurikeskuksen tukeman hankkeen tavoitteena on tuoda muotoiluajattelu osaksi koulujen toimintaa ja tuottaa opettajille uusia metodeja ja opetusmateriaalia.

Vuonna 2016 Helsingin kaupunki tilasi Ornamolta selvityksen muotoilukasvatustoimijoista. Ornamo koordinoi toimijat yhteen ja lopputuloksena kehitettiin Muotoilupolku-työkalu koulujen käyttöön. Yhteistyö toteutettiin Helsingin opetusviraston kanssa. Mukana hankkeessa olivat myös Helsinki Design Week, HundrED ja Muotohiomo. Työkalu lanseerattiin opettajille syksyllä 2016.

Design or Die – luovasta osaamisesta uutta arvoa ja kilpailukykyä

Hankkeen tavoitteena on luovien alojen ammattilaisten, yrittäjien ja opiskelijoiden työllistymisen edistäminen. Tavoite pyritään saavuttamaan parantamalla muotoilualan toimijoiden työelämävalmiuksia. Hanke toteutetaan yhteistyössä Lahden ammattikorkeakoulun, Aalto yliopiston ja Lapin yliopiston kanssa.

Syksyn 2016 aikana muotoilijoille tarjottiin henkilökohtaista juridista neuvontaa kahtena päivänä viikossa, ja järjestettiin koulutuksia, jotka käsittelivät muotoilijan ammatissaan tarvitsemia juridisia työkaluja ja aineettomien oikeuksien hyödyntämistä muotoilijan työssä. Koulutuksen jatkuvat vuonna 2017. Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto.

Muotoilualan sopimuskäytännöt

Hankeen tavoitteena on kehittää muotoilualan sopimuskäytäntöjä ja parantaa muotoilijoiden osaamista ja edellytyksiä hyödyntää sopimuksia omassa toiminnassaan.

Syksyn aikana hankkeen puitteissa järjestettiin kaksi koulutusta yhteissuunnitteluun ja aineettomien oikeuksien hallinnointiin liittyen. Sopimuskäytäntöjen kehittämiseksi muotoilijoiden tarpeita selvitettiin ja Ornamon jäsenpalvelua parannettiin sopimuspohjia uusimalla. Myös Ornamon juridisesta neuvonnasta saatuja tietoja hyödynnettiin hankkeessa. Työ jatkuu vuonna 2017. Hanketta rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.

06

TOIMINTAYMPÄRISTÖ 2016

Koko muotoiluala työllisti Ornamon suhdannekatsauksen 2016 mukaan 19 600 henkilöä, joista valtaosa työskentelee muotoiluintensiivisestä teollisuudesta. Suomen yritysten kokonaistyöllisyydestä muotoiluala muodosti noin 1,6 prosenttia ja liikevaihdosta 0,9 prosenttia.

Yleinen taloustilanne on näkynyt muotoilualalla. Alan työllisyysaste on laskenut ja yritysten vaihtuvuus kasvanut. Muotoilijoiden työttömyystilanne on muihin suunnittelualoihin verrattuna keskimääräistä hiukan korkeampi. Työttömyysaste oli työ- ja elinkeinoministeriön tilastojen mukaan 14 prosenttia vuonna 2016.

Muotoilun toimialat ovat pienyritysvaltaista toimintaa, sillä pääosa yrityksistä työllistää vain omistajayrittäjän itsensä. Tästä huolimatta alle kymmenen henkilön yrityksiin kertyy keskimäärin vain vajaa kolmannes muotoilualojen työllisyydestä ja neljännes liikevaihdosta. Alan haasteena ovat pienten muotoiluyritysten kannattavuus sekä kysynnän ja työn tuottavuuden heikkous.

Suomessa toimi Tilastokeskuksen mukaan arviolta 6 490 muotoilualan yritystä. Liikevaihtoa muotoilualan yritykset kerryttivät yhteensä 3,11 miljardia euroa. Ornamon Suhdannekatsauksen 2016 mukaan muotoilualan yritykset arvioivat näkymiään myönteisesti tiukasta taloustilanteesta huolimatta. Kasvuhaluisia yrityksiä löytyy muotoiluyrityksistä enemmän kuin pk-sektorilta keskimäärin ja dynaamisen alan kasvuhakuisuus on lisääntynyt viime vuosista. Yli puolet yrityksistä ilmoitti kasvattaneensa liikevaihtoaan viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. 23 prosenttia yrityksistä ilmoitti liikevaihtonsa pienentyneen tänä vuonna, kun vuosi sitten laskusuunnasta kertoi 38 prosenttia yrityksistä. Alalla nähdään siten myös positiivisia näkymiä.

Muotoiluajattelun hyödyntäminen kasvussa

Muotoilualan kasvu näyttää keskittyvän yhä enemmän muotoilupalveluja tarjoaviin suunnitteluyrityksiin. Samaan aikaan perinteisen muotoilutuotteita valmistavan teollisuuden liikevaihto ja toiminta ovat laskussa. Toisaalta näköpiirissä on myös teollisuuden investointeja perinteisillä taideteollisilla aloilla, erityisesti ammatinharjoittajien osalta. Taiteellisen toiminnan osuus on säilynyt ja jopa kasvanut.

Muotoilupalveluja tarjoavat suunnitteluyritykset kohtaavat uudenlaisia haasteita, kun samoista toimeksiannoista kilpailevat enenevissä määrin myös muut

tieto- ja osaamisintensiiviset konsulttiyritykset. Positiivista on se, että samaan aikaan muotoilua käyttävät yritykset vaihtavat ostopalvelut sisäisiin muotoiluyksiköihin. Yhtenä tulevaisuusskenaariona onkin, että muotoiluosaamista hankitaan teollisuuteen ja palveluteollisuuteen yhä enemmän, ja muotoilupalveluyrityksiä tullaan ostamaan osaksi suurempia organisaatioita sisäisiksi palveluntuottajiksi.

Muotoilijoiden osaaminen on huomattu ja tämä korostuu yritysten haastavassa toimintaympäristössä. Koulutuksen muuttaminen vastaamaan uudenlaista kysyntää haastaa koko alaa. Tällä hetkellä muotoilualalla on havaittavissa selkeä kohtaantoongelma: koulutuksessa on reagoitu hitaasti osaamisen kysynnän muuttumiseen. Muotoilutyön ja ammatin luonne laajentuu jatkossa materiaalipohjaisesta suunnittelusta monialaiseen strategiseen suunnitteluun. Monenvälisen tuotekehityksen merkitys ja muotoiluajattelun hyödyntäminen on kasvanut koko ajan, samoin kyky tuotteistaa suunnitteluosaamista myytäväksi tuotteeksi ja palveluksi.

Julkiset hankinnat tuovat työtä

Uusia työllistymismahdollisuuksia muotoilulle tarjoaa myös julkinen sektori, jossa luovan muotoiluosaamisen hyödyntäminen on viime vuosina herättänyt kasvavaa kiinnostusta. Ornamon tutkimusten mukaan julkiset hankinnat ovat merkittävä markkinasegmentti jo noin 40 prosentille Ornamon jäsenten yrityksistä. Julkisella sektorilla myös alue- ja infrasuunnittelu sekä julkiset taidehankinnat luovat työmahdollisuuksia muotoilijoille ja taiteilijoille. Prosenttiperiaate on yksi keino tuoda taide osaksi rakentamista ja siten lisätä hallitusohjelman mukaista taiteen saavutettavuutta.

Kotimarkkinoiden pienuus edellyttää kotimarkkinoiden kehittämistä yhteistyössä välittäjäportaan, museoiden ja kaupallisten myyntikanavien kanssa sekä aktiivista osallistumista kansainvälisillä taiteen markkinoilla. Mikäli kulttuuripohjaa ja sen vaikuttavuutta halutaan vahvistaa, se edellyttää markkinoiden avaamista suomalaiselle taiteelle ja kulttuurille ulkomailla.

MUOTOILUYRITYSTEN LIIKEVAIHTO

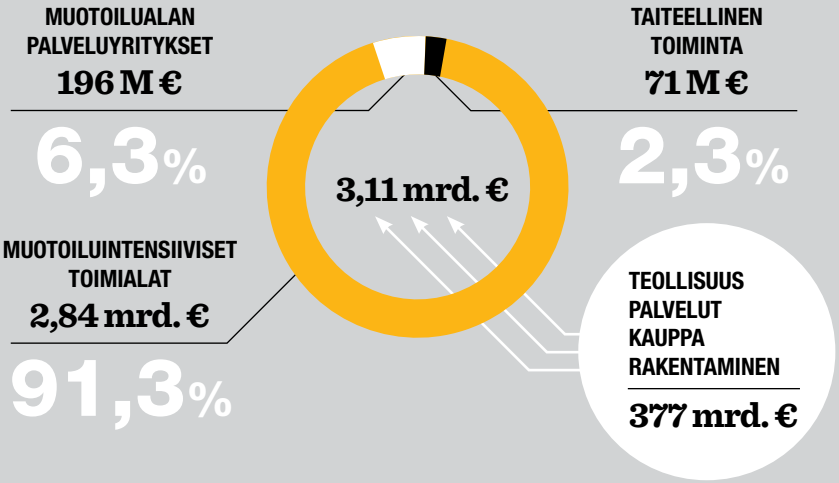

07

Vuonna 2016 Tekstiilitaiteilijat TEXO juhli 60-vuotista taivaltaan ja Taiteilijat O vietti 10-vuotisjuhlavuottaan. Texon ja Taiteilijat O:n juhlanäyttelyissä kohtasivat materiaalit ja ajan ilmiöt.

TEXO järjesti juhlavuotensa kunniaksi kymmenennen triennaalinäyttelynsä Johtolangan, joka esitteli uutta suomalaista tekstiilitaidetta museokeskus Vapriikissa Tampereella. Taiteilijat O:n näyttely Olo – Mærkbart Kouvolan taidemuseo Poikilossa tarjosi kantaaottavan kokonaisuuden taideteollisen alan nykytaidetta suomalais-tanskalaisena yhteistyönä.

Kuvassa Virpi Vesanen-Laukkasen samettinen teos Onko siellä joku? Teos oli esillä TEXOn näyttelyssä Vapriikissa.

IHMISET, ORGANISAATIO JA TALOUS

Ornamoon kuuluu eri taideteollisten alojen suunnittelijoita ja taiteilijoita: sisustusarkkitehteja ja kalustesuunnittelijoita, tekstiili- ja vaatetussuunnittelijoita, teollisia ja taideteollisia muotoilijoita, palvelumuotoilijoita, graafisia suunnittelijoita, pelisuunnittelijoita, digitaalisen suunnittelun asiantuntijoita, taidekäsityöläisiä ja taiteilijoita. Ornamossa toimi vuonna 2016 seuraavia jäsenjärjestöjä ja intressiryhmiä: Sisustusarkkitehdit SIO ry, Teolliset muotoilijat TKO, Tekstiilitaiteilijat TEXO ry, Muotitaiteilijat MTO, Taiteilijat O ry sekä keraamikkojen intressiryhmä.

Vuonna 2016 Ornamon jäsenmäärän kasvussa oli havaittavissa pientä laskua edellisvuosiin verrattuna.

Ornamossa oli 1.1.2016 jäseniä 2413, joista varsinaisia jäseniä 1595 (66 %), opiskelijoita 445 (18 %), vapaajäseniä 342 (14 %) ja kunniajäseniä 31(1 %).

Ornamossa oli 31.12.2016 jäseniä 2476, joista varsinaisia jäseniä 1665 (67 %), opiskelijoita 423(17 %), vapaajäseniä 356 (15 %) ja kunniajäseniä 32 (1 %). Vuoden 2016 aikana yhdistyksen jäsenmäärä kasvoi 63 jäsenellä.

Ornamon hallitus

Ornamo ry:n hallitus kokoontui vuoden 2016 aikana seitsemän kertaa. Hallituksen puheenjohtajana toimi teollinen muotoilija Kristian Keinänen ja varapuheenjohtajina teollinen muotoilija Mari Siikonen sekä Design Thinker Päivi Tahkokallio.

Hallitusjäsenet

- pj. Kristian Keinänen, teollinen muotoilija
- vpj. Mari Siikonen, teollinen muotoilija
- vpj. Päivi Tahkokallio Design Thinker
- Hanna-Kaisa Alanen, Designer
- Pekka Paikkari, taiteilija
- Kirsti Saarikorpi, korumuotoilija, kultaseppä
- Lars Räihä, sisustusarkkitehti
- Merja Keskinen, tekstiilitaiteilija
- Mari Relander, tilasuunnittelija

Ornamon henkilökunta

Vuonna 2016 Ornamolla työskenteli päätoimisesti kymmenen henkilöä.

- Toiminnanjohtaja VTM Salla Heinänen
- Talous- ja hallintosihteeri vestonomi AMK, merkonomi Katri Wahlström
- Viestintäpäällikkö sisustusarkkitehti, valt. yo Elina Perttula (äitiyslomalla 1.3.2016 alkaen – sijaisena viestintäpäällikkö YTM Johanna Lassy-Mäntyvaara)
- Asiantuntija B.Des, artenomi AMK Anna Rikkinen
- Lakimies KTM, OTM Iiris Adenius
- Markkinointipäällikkönä TaM Minna Borg
- Asiantuntija FM Asta Boman-Björkell
- Projektipäällikkö TaM Petra Ilonen
- Projektipäällikkö TaM Kaisa Logren
- Viestinnän harjoittelija Saara Argillander
- Ornamon toimiston tiloissa työskenteli myös Sisustusarkkitehdit SIO ry:n pääsihteeri, YTM Marika Laakko.

Sääntömääräiset kokoukset

Sääntömääräinen kevätkokous pidettiin Ornamon toimistolla 31.3.2016.

Kokouksessa oli läsnä neljä äänivaltaista jäsentä, valtakirjalla edustettuja jäseniä ei ollut paikalla. Muita läsnäolijoita oli kaksi. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset kevätkokousasiat, toimintakertomus vuodelta 2015 sekä esitettiin vuoden 2015 tilinpäätös ja tilintarkastajien lausunto. Toimintakertomus hyväksyttiin ja tilinpäätös vahvistettiin. Hallitukselle sekä muille vastuuvelvollisille myönnettiin vastuuvapaus.

Sääntömääräinen syyskokous pidettiin EFG Toimistokalusteen tiloissa 3.11.2016. Kokoukseen osallistui 13 äänivaltaista jäsentä sekä 18 valtakirjalla edustettuna. Kokouksessa olivat läsnä puhe- ja läsnäolo-oikeutettuina toiminnanjohtaja Salla Heinänen ja talous- ja hallintosihteeri Katri Wahlström, projektipäällikkö Petra Ilonen sekä viestinnän harjoittelija Saara Argillander. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti Pirkanmaan läänintaiteilija Vesa Varrela. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset syyskokousasiat, toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2017.

Vuosikokous päätti hallituksen kokoonpanoksi puheenjohtajan ja kahdeksan hallituksen jäsentä sekä valtuutti hallituksen kutsumaan kaksi ulkopuolista edustajaa Ornamon hallitukseen. Ornamon hallituksen jäseniksi valittiin erovuoroisten tilalle tekstiilitaiteilija Laura Isoniemi ja sisustusarkkitehti Elinan Katajamäki.

Varsinaiseksi tilintarkastajaksi valittiin Arto Sopanen (KHT) ja hänen varajäsenekseen Petteri Valkonen (KHT) sekä varsinaiseksi tilintarkastajaksi designkonsultti Virva Haltsonen (KTM) ja hänen varajäsenekseen sisustusarkkitehti Päivi Bergroth (Tim). Sääntömääräisessä syyskokouksessa ei ollut aloitteita.

Jaostot, toimikunnat ja työryhmät

Stipenditoimikunta

- Anette Hackman
- Jouni Kivelä
- Katriina Lankinen
- Anne-Mari Pahkala
- Janna Syvänoja

Taidejaosto

- Anette Hackman
- Leena Mäki-Patola
- Veera Tamminen
- Laura Isoniemi
- Esa Lukala
- Tero Annanolli

ROTI – rakennetun omaisuuden tila

- Rakennukset: Pertti Kukkonen
- Liikenneverkostot: Mari Siikonen
- Digitaaliset ratkaisut: Pasi Rauhala
- Arkkitehtuuri, suunnittelu: Marjukka Korhonen, Päivi Meuronen, Outi Turpeinen, Päivi Hietanen ja Petteri Nisunen

Yritysjaosto

- Oona Colliander
- Minna Einiö
- Hannu Havusto
- Hanna Neuvo
- Laura Franck
- Virva Haltsonen
- Mari Talka

Talous- ja varainhankinta

Ornamo ry:n varsinaisen toiminnan tuottoja vuonna 2016 kertyi yhteensä 892 800 €. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamääräraha oli 284 500 € sekä Gerda ja Salomo Wuorion Säätiön apuraha 75 000 €. Jäsenmaksuja kerättiin n. 293 000 €.

Toiminnan kokonaiskulut olivat 884 500 €, josta suurimmat erät ovat: palkkakulut n. 442 000 €, projektikulut n. 272 000 €, vuokrat 53 000 €, konttori ja hallinto 26 000 €, viestintä 94 000 €, kansainväliset ja kotimaiset jäsenmaksukulut 6 500 €, asiantuntijaostopalvelut 20 500 €, puheenjohtajiston kulukorvaukset ja prtyö 10 000 €.

Tilikauden tulos oli 7 900 € ylijäämäinen.

Residenssitoiminta

Suomen New Yorkin kulttuuri-instituutin säätiö

Säätiön käytössä on New Yorkissa kaksi ateljeeasuntoa, joihin säätiö valitsee kerran vuodessa stipendiaatit. Säätiön edunsaajiin kuuluvat lisäksi SAFA ja Suomen Taiteilijaseura.

Villa Karon Ystävät ry

Villa Karo on suomalais-afrikkalainen kulttuurikeskus Beninin Grand-Popossa. Villa Karoa hallinnoi Villa Karon Ystävät ry. Villa Karon toiminnanjohtajana toimii Linnea Olamo ja afrikkalaisena johtajana Kwassi Akpladokou. Villa Karon Ystävät ry:n jäseniä ovat mm. Ornamo, SAFA ja Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiö.

Jäsenyyden kansainvälisissä järjestöissä

BEDA, The Bureau of European Design Association

Ornamoa edusti BEDA:n hallituksessa ja vuosikokouksessa toiminnanjohtaja Salla Heinänen.

ICSID, The International Council of Societies of Industrial Design

WCC, World Crafts Council International, World Crafts Council Europe

WCC:n Euroopan yleiskokous järjestettiin Monsissa, Belgiassa 25. -27.10.2015. Toiminnanjohtaja Salla Heinänen osallistui kokoukseen Ornamon edustajana.

NNCA - Nordic Network of Crafts Associations

Säätiöt

Ornamo-Säätiö

Säätiön hallituksen puheenjohtajana toimi sisustusarkkitehti SIO Taneli Koskela ja varapuheenjohtajana tekstiilisuunnittelija Liina Blom. Jäseniä olivat keraamikko Miia Kallio, teollinen muotoilija Reijo Markku, Elinkeinoelämän keskusliitto EK:sta Hannele Pohjola sekä vaatesuunnittelija/co-designer Karoliina Vilander. Säätiön asiamiehenä toimi asianajaja Tuija Heino.

Helsingin Taidehallin säätiö

Säätiössä ovat edustettuina Helsingin kaupunki, Suomen Taiteilijaseura, Taidemaalariliitto, Suomen Taidegraafikot ry, Suomen Kuvanveistäjäliitto, Suomen Arkkitehtiliitto SAFA, Teollisuustaiteen Liitto Ornamo, Suomen Taideteollisuusyhdistys, Suomen Taideakatemian Säätiö, Suomen Taideyhdistys, Tampereen Taiteilijaseura ja Turun Taideyhdistys. Taidehallin toimintaa tukevat Helsingin kaupunki ja Opetus- ja kulttuuriministeriö. Säätiön hallituksessa Ornamoa edusti varsinaisena jäsenenä kuvataiteilija Leenakaisu Hattunen.

Gerda ja Salomo Wuorion säätiö

Sisustusarkkitehti Lena Strömberg edustaa Ornamoa Gerda ja Salomo Wuorion säätiön hallituksessa vuosina 2012–2016.

Ornamon edustukset 2016

- Työ- ja elinkeinoministeriön Muotoile Suomi ohjausryhmä, Salla Heinänen
- Design From Finland -merkkitoimikunta, Kristian Keinänen
- New Yorkin kulttuuri-instituutti, hallituksen jäsenyys, Susan Elo/Päivi Meuronen
- Meksiko Oaxaca -residenssi, säätiön hallitus, Paula Bello
- Forum Artisin hallitus, Lotta Veromaa/Anna Rikkinen
- Design Forumin hallitus, Salla Heinänen
- Kuvasto ry:n hallitus, Janita Korva/Anna Rikkinen
- OKM:n prosenttiperiaatetta edistävä ohjausryhmä, Salla Heinänen
- OKM:n näyttelypalkkatyöryhmän jäsen, Anna Rikkinen
- Opetushallituksen taideteollinen koulutustoimikunta, Petra Ilonen
- Design for Europe -hankkeen Suomen yhteyshenkilö (Bedan hallitus 2011-14), Salla Heinänen

Toimitus:
Johanna Lassy-Mäntyvaara

Taitto:
Jussi Latvala / Juju Design

Julkaisun kuvat
Anni Koponen
Niklas Kullström
Oscar Lindell
Ilari Peltomäki
Kaisa Logren
Minna Borg
Saara Argillander